

การสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชาชน และความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชาชนในเขตสถานีอนามัยบ้านแม่ปู้ อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน ถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2551 กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่สูบบุหรี่ จำนวน 171 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการ ทบทวนวรรณกรรม และได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงของเนื้อหาเท่ากับ 0.85 ทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการสูบบุหรี่เท่ากับ 0.84 และ 0.89 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และหาความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ การรับรู้ความรุนแรงของโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ การรับรู้ประโยชน์จากการเลิกสูบบุหรี่ และการรับรู้อุปสรรคของการเลิกสูบบุหรี่อยู่ในระดับปานกลาง ด้านพฤติกรรมการสูบบุหรี่พบว่ากลุ่มตัวอย่างสูบบุหรี่ในระดับปานกลาง สำหรับความสัมพันธ์ของความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการสูบบุหรี่พบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวมและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับน้อย ($r = -0.25, p < 0.00$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่และการรับรู้ความรุนแรงของโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในระดับน้อยมาก ($r = -0.18, p < 0.02$ และ $r = -0.16, p < 0.03$) ตามลำดับ ส่วนการรับรู้ประโยชน์จากการเลิกสูบบุหรี่ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ แต่การรับรู้อุปสรรคของการเลิกสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ($r = -0.21, p < 0.01$)

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า บุคลากรสาธารณสุขควรมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อส่งผลให้การสูบบุหรี่ในประชาชนลดลง

Cigarette smoking is a risk behavior that can be impacted to health. The purpose of this correlational descriptive study was to examine the health belief, cigarette smoking behavior and correlation between the health belief and cigarette smoking behavior of people in Mae Pu Health Center, Mae Phrik District, Lampang Province. Simple random sampling was used to recruit 171 smoking persons. Data were collected by using a questionnaire developed by the researcher based on literature review, and validated by 3 experts. The content validity index was 0.85. Reliability of a questionnaire was tested by Cronbach's alpha coefficient. The reliability of overall health belief was 0.84 and reliability of cigarette smoking behavior was 0.89. Data were analyzed by using descriptive statistics and Spearman's Rank correlation coefficient.

The results of the study showed that the overall health belief was at a moderate level. Considering each aspect of health belief, perceived susceptibility of diseases from cigarette smoking, perceived severity of diseases from cigarette smoking, perceived benefits of quitting cigarette smoking and perceived barriers of quit smoking were at a moderate level. Cigarette smoking behavior was at a moderate level. There was a significantly negative relationship between overall health belief and cigarette smoking behavior ($r = -0.25, p < 0.00$). In addition, perceived susceptibility of diseases from cigarette smoking and perceived severity of diseases from cigarette smoking had significantly negative relationship with cigarette smoking behavior ($r = -0.18, p < 0.02$ and $r = -0.16, p < 0.03$). Perceived benefits of quitting smoking had no relationship with cigarette smoking behavior. However, perceived barriers of quitting smoking had significantly negative relationship with cigarette smoking behavior ($r = -0.21, p < 0.01$).

The results of this study indicate that the health personnel conduct activities to changed health belief in order to reduce smoking among people.